

Reservation till budget och verksamhetsplan 2020

Miljöpartiet Kalmar kommun

En grön samhällsomställning – från mål till handling

Äntligen.

Miljontals unga världen över demonstrerar för sin rätt till en framtid. Människors makt att påverka genom sin egen plånbok håller på att förändra förutsättningarna för livsmedels-, kläd- och resebranschen. Förnybar energi är nu det lönsamma alternativet i Sverige och kolkraftverk är på väg att bli olönsamma i Europa. Forskare, uppfinnare och entreprenörer riktar intresset mot hållbarhet och mängder av företag planerar för en omställning av sin produktion i hållbar riktning. Många finansärer börjar ta sig ur icke hållbara investeringar. Även samhällsdebatten i Sverige har under de senaste 2 åren äntligen gett stor plats för klimat, biologisk mångfald och levande hav.

Politiker har börjat sätta miljömål i relation till vad som faktiskt behöver göras – inte bara efter vad vi tror att vi enkelt kan klara av. Men ännu saknas planer och åtgärder som är tillräckliga för att nå målen.

Uppvaknandet är välkommet, men tyvärr väldigt sent. Läget är redan mycket allvarligt. Kalmar har sett ett par väldigt svåra år med torka och extremväder som slagit hårt mot jordbruk och skogsbruk, som är en försmak på hur den globala uppvärmningen kommer att slå mot Kalmarregionen.

Det finns inte längre tillräckligt med torsk i Östersjön för att bedriva hållbart fiske. Antalet pollinerare minskar. Våra skogar består till stor del av planteringar som är så likartade att vi måste göra räddningsinsatser för enskilda arter. I varmare delar av världen hotar matbrist och människor behöver söka nya platser att leva på.

I Sverige och i Kalmar har vi unika förutsättningar att vara en del av lösningen. Vår vetenskap, vår teknik, vår frihet och våra samarbetsmöjligheter är starkare än någonsin tidigare i historien. I Kalmar kommun finns allt som behövs för att skapa ett modernt och hållbart samhälle med ett starkt näringsliv, en engagerad befolkning och naturresurser. Under de närmaste 10 åren som är kritiska för klimatomställningen vill vi koncentrera kommunens resurser på samhällsomställningen. För att det ska gå tillräckligt snabbt måste vi **både** hitta smarta ersättningslösningar för miljöbelastande verksamheter **och** minska vår miljöbelastning genom att förbruka mindre energi, mindre transporter och mindre resurser. Och de som måste dra ner mest är storförbrukarna.

Vi tror att en grön samhällsomställning rätt genomförd kan ge oss ett bättre liv med större trygghet och oberoende, samt mindre stress och ökat välmående.

Max Troendlé

Annika Carlsson Wistedt

Daphne Tuveesson

Martin Arvidsson

Mark Hammar

Miljöpartiets roll och gröna framgångar

Miljöpartiet har 2 ordinarie och 2 ersättare i kommunfullmäktige och är representerade i en del nämnder och kommunala bolag. Totalt är vi fem personer i partiet som har kommunala uppdrag – Max Troendlé, Annika Carlsson Wistedt, Daphne Thuveesson, Mark Hammar och Martin Arvidsson. I vår nuvarande roll som opposition ser vi nu med glädje hur flera av våra förslag både från vårt valmanifest 2018 och tidigare budgetreservationer har tagits upp av andra partier och blir verklighet:

- Skärpta miljömål: ett mål om att kommunen ska ha netto-noll-utsläpp av växthusgaser 2045 föreslås nu i S-C-V-budgeten 2020
- Socialnämndens verksamhet Individ- och familjeomsorgen underfinansieras inte längre utan tillskjuts de medel som behövs i och med befolkningsökningen
- Arbetet med en klimatanpassningsplan påbörjas nu äntligen, tack vare statliga medel från S-MP-regeringen
- Det finns en inriktning att samverka med de gröna näringarna för att undersöka möjligheten att binda kol i marken
- Projektmedel tillförs nu vatten- och miljönämnden även om egna medel i driftsbudget saknas
- Handlingsplan för fossilbränslefri kommun 2030 finns nu som remissversion (11 år efter att målet om fossilbränslefri kommun antogs)
- Överföring av ökade inkomster från parkeringsavgifter till kollektivt resande har beslutats
- Ett projekt för att ändra skötsel av kommunala grönytor för att bättre gynna biologisk mångfald har påbörjats
- Besparingar som behöver göras genomförs inte som generella besparingar på alla förvaltningar rakt av, utan möjlighet till mer prioritering finns.
- En viss förstärkning av bemanningen med kuratorer vid elevhälsan har genomförts
- Planeringen för ett nytt reningsverk sker med målet att bli ”bland de bästa reningsverken i Sverige avseende näring, syretärande och skadliga ämnen”
- En handlingsplan för giftfri förskola och skola har börjat tillämpas

Det är viktiga åtgärder men inte närheten av tillräckligt för att göra den samhällsomställning vi behöver göra de närmaste 10 åren. I vår budgetreservationer visar vi vad de följande stegen bör vara.

Yrkanden på mål, uppdrag och inriktning

I texten nedan redovisas Miljöpartiet Kalmars tilläggs- och ändringsyrkanden. Förslag på tillägg till, eller ändring av befintlig punkt i majoritetens budget skrivs med kursiv och understruken text.

”Ordning och reda i ekonomin”

Det är inte en nyhet att kommunsektorn står inför stora utmaningar. Andelen skattebetalare jämfört med barn och äldre minskar samtidigt som kraven och önskemålen om ökad kvalitet i de kommunala verksamheterna ökar. När högkonjunkturen vi befunnit oss går över och prognoserna pekar mer och mer mot lågkonjunktur har vi en ekvation som helt enkelt inte går ihop.

Den gröna skatteväxlingen som ska genomföras på nationell nivå måste sänka skatterna på arbete medan skatter på resurser som mark, naturresurser och ekosystemtjänster måste öka. Det kommer att förbättra läget i den arbetsintensiva kommunsektorn och det gör det möjligt att utveckla vård, omsorg, utbildning och kultur.

Men tills dess att den gröna omställningen är genomförd i skattesystemet behöver vi hitta lösningarna på kommunal nivå. Vi menar att vi måste bli betydligt bättre på att prioritera mellan olika verksamheter istället för att skära ner på verksamheter med generella besparingskrav eller ospecificerade krav på minskade kostnader.

Majoriteten föreslår ”effektiviseringar” och ”digitalisering” som lösningar på de ekonomiska problemen utan att ge konkreta exempel på hur det skulle fungera. ”Effektiviseringar” betyder helt enkelt besparingar och det är respektlöst mot våra medarbetare att inte erkänna det. Politiken behöver ta ett större ansvar för hur besparingar och prioriteringar mellan olika verksamheter görs.

I årets budget har man gett kommundirektören i uppdrag att hitta besparingar. Det är ett steg framåt jämfört med ”osthyvel-metoden” som användes i tre budgetar under mandatperioden 2014-2018. Samtidigt innebär årets metod att politiken ändå håller ett fejt avstånd till det besvärliga med att prioritera och att det dessutom genomförs med väldigt kort varsel. Det är inte heller att visa respekt för våra medarbetare. Prioriteringar och möjliga besparingar inklusive konsekvensanalyser borde istället hanteras parallellt med budgetförberedelserna under våren.

Miljöpartiet har under flera år reserverat sig mot den orealistiskt låga budgeteringen för socialförvaltningen. I resursfördelningssystemet har socialförvaltningens behov ”glömts bort” och vi ser nu med tillfredsställelse att man gör ett försök till en mera realistisk budgetering. I år innebär det ett tillskott till socialnämnden på 18 mkr.

Läsare av majoritetens budget för 2020 behöver veta att där finns en del rena redovisningseffekter som gör att läget ser bättre ut än det är. En förändrad redovisningsrutin för avskrivningar som innebär att årets budget är större än den annars skulle ha varit. Nya regler för avtalade gatukostnadsersättningar innebär också att vinster redovisas före kostnader vilket har en tillfällig positiv effekt i årets budget på 10 mkr. Dessutom ingår driftsmedel till Vatten och miljönämnden inte i budget för 2020. Istället skapar man ett årligt anslag i tre år på 4,5 mkr från överskottet i 2019 års driftbudget.

Miljöpartiet vill att:

1. Budgetprocessen i ett tidigare skede tar hänsyn till möjliga besparingar
2. Den politiska verksamheten föregår med goda exempel när det gäller sparsamhet med gemensamma medel

“Ett grönare Kalmar”

Situationen för klimatet är akut. Det uppskattas av forskare att vi nu, på grund av brist på handlingskraft de senaste decennierna, har ungefär 10 år på oss att ställa om. Enligt naturvårdsverket behöver vi göra årliga utsläppsminskningar med i genomsnitt 5-8 procent per år. Politiken måste ta på sig ledartröjan för att visa vägen. För Miljöpartiet handlar miljöpolitiken inte om att vara bättre än våra jämförelsekommuner, utan att sänka utsläppen i den takt vi behöver för att rädda klimatet.

Klimatkrisen är tyvärr inte vårt enda utmaning bland miljöfrågor. Kalmar har ett av Sveriges mest utsatta lägen när det gäller vatten. Vi har betydligt mindre ytvatten än andra delar av Sverige och vi ligger i regnskugga. Havet utanför Kalmar är grunt och vattenutbytet med övriga Östersjön blir långsammare på grund av vårt läge innanför Öland. Alla som har bott i området under en längre tid kan med egna ögon se hur vattnet i havet har försämrats. Långa badbryggor och spridning av sand på stränderna blir en kortvarig lösning när botten är täckt av dy, fisken försvinner och bottarna dör på grund av syrebrist. Det betyder att vi även här måste vara ledande i att hitta lösningarna.

Miljöpartiet vill se ett brett engagemang i miljöfrågorna genom att:

3. Åtgärder för fossilbränslefri kommun blir ett tema vid kommunens företagsbesök under 2020
4. Ny metoder för medarbetardialog och/eller medborgardialog prövas och utvärderas under 2020 för att hitta kreativa lösningar på konkreta lokala miljöproblem
5. Ett lokalt klimatpolitiskt råd med representanter från kommun, näringsliv, civilsamhälle och universitet inrättas

Miljöpartiet vill genomföra effektivare åtgärder för ett stabilt klimat genom att:

6. Utforma en kommunal koldioxidbudget med årliga delmål för kommunen som geografiskt område som inkluderar konsumtion samt både fossila och förnybara källor till växthusgasutsläpp
7. Varje beslut i kommunfullmäktige ska klimatsäkras mot våra egna klimatmål som del i ärendeberedningen
8. Sätta mål kring klimatpåverkan i alla kommunala upphandlingar

9. Andelen resor med gång, cykel och kollektivtrafik ska öka och den totala mängden bilresor inom kommunen ska minska för att göra det möjligt att nå målet om fossilbränslefri kommun 2030. (tillägg till befintlig punkt)
10. Kalmar kommuns interna klimatkompensation årligen förstärks och att medlen utnyttjas för klimatväxling i enlighet med förslagen i remissversionen av Handlingsplan för fossilbränslefri kommun
11. Utredda möjligheterna att lagra kol i marken i kommunal regi till exempel genom produktion av biokol och maximering av kolinlagringsförmågan i kommunalt ägd skog

Miljöpartiet vill stärka den biologiska mångfalden genom att:

12. Det kommunala ägandet av skog med högt värde för friluftsliv och biologisk mångfald ökar till exempel genom byte/försäljning av annan mark
13. Handlingsplanen för giftfri förskola och skola vidareutvecklas till en handlingsplan för giftfri kommun

Miljöpartiet vill bygga en förnybar energiförsörjning genom att:

14. Skärpa målet för sol-el på kommunägda tak i enlighet med förslaget för fossilbränslefri kommun 2030 och dessutom inkludera årliga delmål.
15. Kalmar ska fortsätta ligga i framkant i biogasutvecklingen genom att goda möjligheter för produktion och konsumtion skapas, samt genom att också söka nya substrat för tillverkning med södra kommundelen som nästa steg (tillägg till befintlig punkt)
16. Vindkraftsplanen uppdateras med målet att möjliggöra överskottsproduktion av hållbar elproduktion inom kommunen

Miljöpartiet vill underlätta en övergång till hållbar matproduktion genom att:

17. Andelen livsmedel som är ekologiska och ursprungsmärkta Sverige i de kommunala verksamheterna ska uppgå till 40 procent år 2020, och 75 procent 2025. Minst 40 procent ska komma från närområdet (ändring av befintlig punkt)
18. Mäta den kommunala matens klimatbelastning för att därefter kunna sätta klimatmål för maten

Miljöpartiet vill öka takten i vattenpolitiken genom att:

19. Ställa krav på minskad vattenanvändning i nybyggnation genom till exempel att fördröja nederbörd och återanvända av grävatten där kommunen har rådighet

20. Planera för och utreda möjligheten att återanvända tekniskt vatten till verksamheter
21. Sätta delmål och utveckla kontinuerliga uppföljningsmetoder i handlingsplanen för att nå målet om god vattenstatus 2027

”Ett växande attraktivt Kalmar”

Miljöpartiet välkomnar ett växande Kalmar. Det är bra att fler vill flytta till vår kommun men vi tycker inte att det är ett självändamål. Medan befolkningsökning ofta medför bland annat ett rikare kulturutbud finns också nackdelar. Med en växande stad ökar belastningen på Kalmarsund och på våra vattenresurser. Grönytorna riskerar att bli färre. Om vi fortsätter att prioritera bilen inne i vår smala stad när folkmängden ökar blir det för trångt och ett effektivt resande hindras.

För att fortsätta växa på ett bra sätt behöver vi livskraftiga mötesplatser i alla kommunens tätorter och i våra grannkommuner. Vi behöver också tänka nytt när det gäller trafiken. Kalmar, som är mellan att vara en stor småstad och en liten mellanstor stad, kan på många sätt vara mera attraktiv än storstaden.

Miljöpartiet vill modernisera trafiken genom att:

22. Göra alla bussar i linjetrafik i Kalmar kommun avgiftsfria varje lördag
23. Utreda hur kollektivt resande kan stimuleras med ekonomiska medel och genomför försöksverksamhet, till exempel genom en period med avgiftsfrihet för nyinflyttade eller i samband med evenemang
24. Underlätta för bilister att nå stadskärnan med park-and ride-system på flera platser och undvika att bygga dyra centrala parkeringshus
25. Bygga supercykelvägar för att underlätta cykelpendling och anpassa cykelinfrastrukturen till bredare och snabbare cyklar
26. På regional och nationell nivå ska Kalmar kommun arbeta för att Stångådalsbanan och dubbelspår mellan Kalmar och Alvesta prioriteras före förbifarter på E22 och före satsningar på flyg
27. Vid utvecklingen av Kalmar hamn särskilt undersöka möjligheten av fossilfria drivmedel
28. Ta fram en handlingsplan för att förbättra tillgängligheten för *i första hand gång/cykel och kollektivtrafik* till stadskärnan på kort och lång sikt. (*ändring av befintlig punkt*)
29. Permanenta och utvidga projektet ”på egna ben” för att underlätta gång och cykel för skolbarn till fler åldrar och genom att skapa säkra avlämningspunkter och bilfria områden kring skolor och förskolor
30. Prova att köpa in lådcyklar till kommunens förskolor
31. Införa el- och lastcykelpooler i kommunen
32. Införa en laddstolps-garanti för boende i Kalmarhem

Miljöpartiet vill modernisera byggandet genom att:

33. Planera för rörelse, vardagsmotion och spontanidrott
34. Prioritera detaljplaner där exploatören planerar att bygga hållbart
35. Införa regler för kompensationsåtgärder när nya hårdgjorda ytor skapas
36. Möjliggöra för småskalig handel och småskalig affärsverksamhet när detaljplaner för bostadsområden utvecklas

“Hög kvalitet i välfärden”

Trots att vi lever i ett av världens och historiens bästa välfärdssamhällen ökar oro, otrygghet, ensamhet och psykisk ohälsa. Förskola, skola, omsorg och socialtjänst är viktiga för att motverka trenden men en grön samhällsomställning behövs för att vända utvecklingen. Vi strävar mot ett samhälle som underlättar möten mellan människor och som bygger jämlikhet och framtidstro.

Miljöpartiet vill skydda och stärka välfärden för genom att:

37. Tillsammans med lärare och förskollärare göra en systematisk genomgång och prioritering för att minska deras administrativa arbetsuppgifter
38. Stärka socialtjänsten genom utökat samarbete med grannkommunerna
39. HBTQ-certifiera alla Kalmar kommuns förskole-, skol-, fritidsverksamheter och familjecentraler
40. Utöka antalet utbildningsplatser med språkintröduktion på yrkesvuxenskolan
41. Utredda möjligheterna att påverka föräldrars utnyttjande av barnens vistelsetid i förskolan
42. Utvidga studentbostadsgarantin så att den också gäller heltidsstudier på gymnasienivå
43. Tillföra resurser för arbetet mot våld i nära relationer i samband med revidering av handlingsplanen
44. Utredda, tillsammans med Kalmar länstrafik, förutsättningar för ett projekt, för vilka ungdomsgrupper som mest skulle gynnas av utspridda tider för skoldagens start
45. Underlätta etableringen av profilerade äldreboenden
46. Verka för att fler barn får ta del av kulturskolans verksamhet
47. Förstärka den centrala elevhälsans arbete med förebyggande insatser

”Medarbetare och arbetsmiljö”

Detaljstyrningen av våra medarbetare måste minska. Politiken ska ge förutsättningar, mål och ramar men yrkeskunniga ska ges ansvar att utveckla den kommunala verksamheten. När besparingar måste genomföras ska vi se över uppdrag i motsvarande mån så att vi inte långsamt tvingar allt fler att arbeta med allt större stress.

Miljöpartiet vill behålla, rekrytera och utveckla medarbetare genom att:

48. Inte bara betona rätten till heltid utan också till önskad sysselsättningsgrad och underlätta för deltidsarbetande
49. Utredda möjligheterna för förmånlig nedtrappning i slutet av yrkeslivet enligt modellen 80% tjänstgöring, 90% lön och 100% pension
50. Planera för en testperiod med 35 timmars arbetsvecka för en yrkesgrupp med hård fysisk belastning och hög sjukfrånvaro
51. Som arbetsgivarpart sträva efter att höja lönerna i lågbetalda kvinnodominerade yrken
52. Sträva efter att öka brukar- och personalkooperativ som driftsform inom kommunal verksamhet

Driftbudget - ändringsyrkande

Beskrivning	Berörd förvaltning	Intäkt (tkr)
Återgång till tidigare antal 2:a vice ordf (ej i servicenämnden, södermøre kommunalnämnd samt kultur- och fritidsnämnden)	Serviceförvaltningen, Södermøre kommunalnämnd och kultur- och fritidsnämnden	- 307
Minskning politiska årsarvoden 5%	Alla	- 495
Minskad investeringsram (se specifikaton nedan 0,05x85 560 tkr)		- 4278
Ökade p-avgifter på Kvarnholmen: 7 till 8 kr/h i gröna zoner 14 till 16 kr/h i gula zoner, återinförande av avgift i röda zoner	Serviceförvaltningen	- 2 550
Återinföra parkeringsavgift lördagar Kvarnholmen	Servicenämnden	- 2 400
SUMMA		- 10 030

Beskrivning	Utgifter (tkr)
Avgiftsfri buss i Kalmar kommun på lördagar	+ 2 400
Klimatmiljon till vatten- och miljönämnden	+ 1 000
Vattenmiljon till vatten- och miljönämnden	+ 1 000
Stimulans av kollektivt resande	+ 500
Förstärkning av praktiska yrkesvux-kurser med språkintröduktion	+ 1 300
Permanenta gång-och cykelprojekt i skolan "På egna ben"	+ 200
Stöd till arbete mot våld i nära relationer	+ 700
Ökad andel ekologiskt mat	+ 1 000

Förstärkning av den centrala elevhälsans förebyggande arbete	+ 800
Kurator till ungdomsmottagningen	+ 530
Test ett försök med kommunal låd- och elcykelpool	+ 100
Påbörja HBTQ-certifiering av förskole-, skole-, fritidsverksamheter och familjecentraler	+ 500
SUMMA	+ 10 030

Investeringsbudget - Ändringsyrkanden

I föreslagna investeringsanslag för 2020 ryms ett parkeringshus vid Stagneliuskolan och sannolikt även en tredje fotbollsplan vid Gröndal. Detta är projekt som miljöpartiet har motsatt sig under planeringsfasen. Vi anser att det inte är rimligt att påbörja ett centralt placerat parkeringshus i Kalmar. Vid behov av utökade parkeringsplatser vill vi se dem i markplan något mindre centralt och med Park-and-ride-system till stadskärnan.

Vid Gröndal finns ett stort behov av idrottsytor i samband med bygget av Tallhagsskolan men vi anser att man inte tillräckligt har tagit hänsyn till möjligheten för ett samutnyttjande av skola och föreningsliv.

Vad vi ser ett stort behov av är att bygga fler pendlarparkeringar och cykelställ vid busshållplatser på landsbygden. Även de som bor långt från hållplatserna ska ha goda möjligheter att nyttja kollektivtrafiken och parkera cykeln eller bilen säkert och nära där bussarna går.

Vi föreslår att:

53. Ta bort "Parkeringsanläggning stadskärnan" ur investeringsbudgeten
54. Ta bort "Gröndal konstgräsplan" ur investeringsbudgeten
55. Lägga till "pendlarparkeringar och cykelställ vid busshållplatser på landsbygden" i investeringsbudgeten

Detta medför på totalen minskade kostnader i investeringsbudgeten, som istället kan användas i verksamhetsbudgeten (se ändringsyrkanden)